

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI D'EDUCACIÓ, CULTURA I ESPORT

435 *Ordre ECD/7/2013, de 9 de gener, per la qual es modifica l'Ordre ECI/2211/2007, de 12 de juliol, per la qual s'estableix el currículum i es regula l'ordenació de l'educació primària, i l'Ordre ECI/2220/2007, de 12 de juliol, per la qual s'estableix el currículum i es regula l'ordenació de l'educació secundària obligatòria.*

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, disposa a l'article 6.4 que les administracions educatives han d'establir el currículum dels diferents ensenyaments que regula la Llei, del qual n'han de formar part els aspectes bàsics del currículum que constitueixen els ensenyaments mínims.

Fixats pel Govern els ensenyaments mínims de l'educació primària en el Reial decret 1513/2006, de 7 de desembre, així com els ensenyaments mínims de l'educació secundària obligatòria en el Reial decret 1631/2006, de 29 de desembre, el Ministeri d'Educació i Ciència va establir el currículum de l'educació primària a l'Ordre ECI/2211/2007, de 12 de juliol, i de l'educació secundària obligatòria a l'Ordre ECI/2220/2007, de 12 de juliol.

El Reial decret 1190/2012, de 3 d'agost, pel qual es modifiquen el Reial decret 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims de l'educació primària, i el Reial decret 1631/2006, de 29 de desembre, pel qual s'estableixen els ensenyaments mínims corresponents a l'educació secundària obligatòria, estableix una redacció nova per a l'àrea d'«Educació per a la ciutadania i els drets humans» en l'educació primària, així com per a la matèria d'«Educació per a la ciutadania» en l'educació secundària obligatòria (corresponent a les matèries d'«Educació per a la ciutadania i els drets humans» d'un dels tres primers cursos i «Educació eticocívica» de quart curs).

Per tot això, és necessari procedir a modificar l'Ordre ECI/2211/2007, de 12 de juliol, per la qual s'estableix el currículum i es regula l'ordenació de l'educació primària, i l'Ordre ECI/2220/2007, de 12 de juliol, per la qual s'estableix el currículum i es regula l'ordenació de l'educació secundària obligatòria.

En el procés d'elaboració d'aquesta norma ha emès informe el Consell Escolar de l'Estat.

La disposició final primera del Reial decret 1190/2012, de 3 d'agost, faculta el titular del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport per dictar, en l'àmbit de les seves competències, totes les disposicions que requereixi l'aplicació del que disposa el Reial decret esmentat.

En virtut del que s'exposa, dispenso:

Article primer. *Objecte i àmbit d'aplicació.*

1. L'objecte d'aquesta Ordre és la modificació de l'Ordre ECI/2211/2007, de 12 de juliol, per la qual s'estableix el currículum i es regula l'ordenació de l'educació primària, i de l'Ordre ECI/2220/2007, de 12 de juliol, per la qual s'estableix el currículum i es regula l'ordenació de l'educació secundària obligatòria.

2. El que estableix aquesta Ordre és aplicable en els centres docents públics i privats corresponents a l'àmbit de gestió del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

Article segon. *Modificació de l'Ordre ECI/2211/2007, de 12 de juliol, per la qual s'estableix el currículum i es regula l'ordenació de l'educació primària.*

L'annex II, Àrees d'educació primària, apartat «Educació per a la ciutadania i els drets humans», de l'Ordre ECI/2211/2007, de 12 de juliol, queda redactat de la manera següent:

«EDUCACIÓ PER A LA CIUTADANIA I ELS DRETS HUMANS

Segons les recomanacions dels organismes internacionals com les Nacions Unides i el Consell d'Europa (Recomanació (2002)12 del Comitè de ministres del Consell d'Europa), així com de la mateixa Unió Europea, la incorporació d'aquesta àrea com a matèria independent en el currículum atén a la necessitat de fomentar la ciutadania responsable en una societat democràtica com a via per aconseguir la cohesió social i una identitat europea comuna.

En l'últim cicle de l'educació primària, moment en què s'introdueix l'àrea, els nens estan en condicions d'iniciar-se en la participació democràtica activa al centre docent i a la seva comunitat i d'abordar l'estudi explícit de la Constitució espanyola i dels drets humans i el seu caràcter universal. A aquesta edat també són capaços de reflexionar sobre la seva pertinença a una nació, a una regió, a un municipi i a un barri, al mateix temps que formen part d'una societat global. Els plantejaments metodològics, per tant, han de promoure l'afany de saber, el coneixement de les normes jurídiques i dels reglaments de convivència dels centres escolars, el bon funcionament de les institucions polítiques constitucionals, la necessitat de l'ètica en la direcció dels assumptes públics i l'esperit d'autosuperació i de millora de la societat.

Els continguts s'organitzen en tres blocs: el bloc 1, L'individu i les relacions interpersonals i socials, tracta de la llibertat de les persones, la seva autonomia, l'assumpció de responsabilitats, identitat i condició moral, així com dels hàbits personals i socials relacionats amb l'alimentació saludable i el foment de l'activitat física. Tot això basat en el reconeixement de la singularitat de tot ésser humà i dels diferents caràcters i maneres de ser, així com la dignitat de totes les persones i de manera particular d'aquelles amb discapacitat.

El bloc 2, La vida en comunitat, tracta de la convivència, dels valors cívics en què es fonamenta la societat democràtica (respecte, tolerància, solidaritat, justícia, igualtat, ajuda mútua, cooperació). Es pretén també que l'alumne compregui el valor de la vida humana, l'especificitat social i moral de l'ésser humà que impedeix tractar-lo com un mer objecte.

Finalment, el bloc 3, Viure en societat, proposa el coneixement de les normes i els principis de convivència que estableix la Constitució, una informació sobre els serveis públics i béns comuns, així com les obligacions de les administracions públiques i dels ciutadans en el seu manteniment. Alguns dels serveis públics i dels béns comuns reben un tractament específic adequat a l'edat d'aquest alumnat; és el cas dels serveis educatius i sanitaris, la protecció civil, la seguretat, la defensa i l'educació viària.

Contribució de l'àrea al desenvolupament de les competències bàsiques

L'Educació per a la ciutadania contribueix a desenvolupar alguns aspectes destacats de diverses competències, però es relaciona directament amb la competència social i ciutadana. En relació amb aquesta competència, l'àrea afronta l'àmbit personal i públic que hi està implícit: propicia l'adquisició d'habilitats per viure en societat i per exercir la ciutadania democràtica. Així, l'àrea pretén el desenvolupament de nens com a persones dignes i íntegres, cosa que exigeix reforçar l'autonomia, l'autoestima, l'afany de superació, i afavorir l'esperit crític per ajudar a la construcció de projectes personals de vida. També es contribueix a la competència i a millorar les relacions interpersonals en la mesura que l'àrea proposa la utilització sistemàtica del diàleg. Per a això, l'àrea inclou continguts específics relatius a la convivència, a la participació, al coneixement de la diversitat i de les situacions de discriminació i injustícia, que han de permetre consolidar les habilitats socials i els hàbits cívics necessaris per a una societat democràtica.

Així mateix, l'àrea contribueix a l'adquisició del coneixement dels fonaments i les formes d'organització de les societats democràtiques, a la valoració de la

conquesta dels drets humans i al rebuig dels conflictes entre els grups humans i davant les situacions d'injustícia. Són continguts específics de l'àrea els principis que contenen la Declaració Universal dels Drets Humans, la Convenció dels drets de l'infant i la Constitució espanyola, així com la seva aplicació per part de diverses institucions.

La identificació dels deures ciutadans i l'assumpció i l'exercici d'hàbits cívics adequats a la seva edat a l'entorn escolar i social permet que els futurs ciutadans s'iniciïn en la construcció de societats més cohesionades, lliures, pròsperes, equitatives i justes.

Al desenvolupament de la competència per aprendre a aprendre, s'hi contribueix en la mesura que l'àrea proposa l'estímul de les habilitats socials, l'impuls del treball en equip, la participació i l'ús sistemàtic de l'argumentació, que requereix el desenvolupament d'un pensament propi. La síntesi de les idees pròpies i alienes, la presentació raonada del criteri propi i la confrontació ordenada i crítica de coneixement, informació i opinió també afavoreixen els aprenentatges posteriors.

Des de l'àrea s'afavoreix la competència d'autonomia i iniciativa personal, en la mesura que es desenvolupen iniciatives de planificació, presa de decisions, participació, organització i assumpció de responsabilitats. L'àrea entrena en el diàleg i el debat, en la participació, en l'aproximació respectuosa a les diferències socials, culturals i econòmiques i en la valoració crítica d'aquestes diferències així com de les idees. El currículum atén, des de l'argumentació, la construcció d'un pensament propi i la presa de posició sobre problemes i possibles solucions. Amb això, s'enforteix l'autonomia de l'alumne per analitzar, valorar i decidir, des de la confiança en si mateix i el respecte a les altres persones.

A la competència en comunicació lingüística, s'hi contribueix a partir del coneixement i de l'ús de termes i conceptes propis de l'àrea. A més, l'ús sistemàtic del debat, procediment imprescindible en aquesta àrea, contribueix específicament a aquesta competència, perquè exigeix exercitar-se en l'escolta, l'exposició i l'argumentació.

Objectius

L'Educació per a la ciutadania i els drets humans en aquesta etapa té com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Desenvolupar l'autoconeixement, l'afany de superació i l'autonomia personal.
2. Capacitar l'alumne perquè pugui actuar lliurement en les relacions socials amb actituds generoses i constructives.
3. Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència i aprendre a obrar d'acord amb aquestes.
4. Conèixer, assumir i valorar els principals drets i obligacions que es deriven de la Declaració Universal dels Drets Humans, de la Convenció sobre els drets de l'infant i de la Constitució espanyola.
5. Mostrar respecte pels costums i les formes de vida de persones i poblacions diferents de la pròpia, que siguin conformes amb la Constitució espanyola i les declaracions internacionals de protecció dels drets humans, reconeixent els seus valors enriquidors per a la convivència.
6. Conèixer el funcionament de les societats democràtiques i valorar el paper de les administracions en la garantia dels drets i les llibertats fonamentals, així com dels serveis públics bàsics i l'obligació dels ciutadans de contribuir al seu manteniment i complir les seves obligacions cíviques.
7. Identificar i rebutjar situacions d'injustícia i de discriminació, mostrar sensibilitat per les necessitats de les persones i els grups més desfavorits i desenvolupar comportaments solidaris i contraris a la violència.

8. Conèixer i respectar les normes bàsiques que regulen la circulació, especialment les que tenen a veure amb la seguretat. Prendre consciència de la situació del medi ambient i desenvolupar actituds de responsabilitat en la cura de l'entorn pròxim.

9. Descriure l'organització, la forma d'elecció i les principals funcions d'alguns òrgans de govern del municipi, de les comunitats autònomes, de l'Estat i de la Unió Europea. Identificar els deures més rellevants associats a aquests.

10. Educar en salut integral, conèixer les habilitats i els valors necessaris per actuar positivament respecte a la salut.

Tercer cicle

Continguts

Bloc 1. L'individu i les relacions interpersonals i socials.

Autonomia, voluntat, autoestima i responsabilitat.

La dignitat humana. Drets humans i drets de la infància. Relacions entre drets i deures. La universalitat dels drets humans.

No discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

La igualtat de drets d'homes i dones en tots els àmbits i especialment en la família i en el món laboral i social, promovent la coresponsabilitat de dones i homes. Aprendre a compartir les tasques domèstiques i de cura de la família.

Reconeixement dels altres com a base de la convivència. L'amistat.

Hàbits de vida saludables relacionats principalment amb l'alimentació, l'activitat física i esportiva.

Bloc 2. La vida en comunitat.

Valors cívics a la societat democràtica.

La convivència en la família, el col·legi, el barri i la localitat.

El dret i el deure de participar. Les diferents vies de participació.

El pluralisme a la societat democràtica. Identificació de situacions de marginació, desigualtat, discriminació i injustícia social.

Importància de la iniciativa privada en la vida econòmica i social.

Bloc 3. Viure en societat.

La convivència social. Necessitat de les normes per conviure. Els principis de convivència en la Constitució espanyola.

Drets i deures en la Constitució.

Serveis públics i béns comuns. La contribució dels ciutadans a través dels impostos.

Hàbits cívics: els espais públics i el medi ambient. La protecció civil i la col·laboració ciutadana enfront dels desastres. La seguretat integral del ciutadà.

Respecte a les normes de mobilitat vial. Identificació de causes i grups de risc en els accidents de trànsit (vianants, viatgers, ciclistes, etc.).

Criteris d'avaluació

1. Mostrar respecte per les diferències i per les característiques personals pròpies i dels altres, valorar les conseqüències de les pròpies accions i responsabilitzar-se'n.

2. Argumentar i defensar les opinions personals, escoltar i valorar críticament les opinions dels altres, mostrant una actitud de respecte.

3. Acceptar i practicar les normes de convivència. Participar en la presa de decisions del grup, utilitzant el diàleg per afavorir els acords, assumint tant les obligacions com les responsabilitats.

4. Conèixer la Constitució espanyola i la Declaració Universal dels Drets Humans, així com els principals drets i obligacions cívics que se'n desprenen.

5. Reconèixer i rebutjar situacions de discriminació, marginació i injustícia, i identificar els factors socials, econòmics, d'origen, de gènere o de qualsevol altre tipus que les provoquen.

6. Conèixer el paper que compleixen els serveis públics en la vida dels ciutadans i reconèixer l'obligació d'aquests de contribuir al seu manteniment a través dels impostos.

7. Mostrar actituds cíviques en aspectes relatius a la seguretat viària, a la protecció civil, a la defensa i a la seguretat integral dels ciutadans.

8. Reconèixer actituds que contribueixin a l'adquisició d'hàbits de vida saludables relacionats principalment amb l'alimentació, l'activitat física i esportiva.»

Article tercer. *Modificació de l'Ordre ECI/2220/2007, de 12 de juliol, per la qual s'estableix el currículum i es regula l'ordenació de l'educació secundària obligatòria.*

L'annex II, matèries d'educació secundària obligatòria, apartat «Educació per a la ciutadania», de l'Ordre ECI/2220/2007, de 12 de juliol, per la qual s'estableix el currículum i es regula l'ordenació de l'educació secundària obligatòria, queda redactat de la manera següent:

«EDUCACIÓ PER A LA CIUTADANIA

La Unió Europea inclou com a objectiu dels sistemes educatius vetllar perquè es promogui realment, entre la comunitat escolar, l'aprenentatge dels valors democràtics i de la participació democràtica amb la finalitat de preparar les persones per a la ciutadania activa, en sintonia amb la Recomanació (2002)12 del Comitè de ministres del Consell d'Europa. D'altra banda, la Constitució espanyola, a l'article 1.1, es refereix als valors en què s'ha de sustentar la convivència social, que són la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític i, a l'article 14, estableix la igualtat de tots davant la llei i rebutja qualsevol discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

El manament constitucional i aquestes recomanacions són els eixos que vertebraven el currículum d'aquestes matèries, l'objectiu fonamental de les quals és formar ciutadans lliures i responsables.

L'acció educativa ha de permetre als joves assumir d'una manera crítica, reflexiva i progressiva l'exercici de la llibertat, dels seus drets i dels seus deures individuals i socials en un clima de respecte envers les altres persones i altres posicions morals, polítiques i religioses diferents de la pròpia.

Per aconseguir aquests objectius s'aprofundeix en els principis d'ètica personal i social i s'inclouen, entre altres continguts, els relatius a la condició social de l'ésser humà, que no s'esgota en la mera ciutadania, i involucra elements afectius i emocionals que no sempre pot regular la normativa legal ni són competència fonamental d'un Estat. Igualment, i tenint en compte que una nació no és només una realitat jurídica sinó també simbòlica, aquestes matèries han de prestar una atenció especial al coneixement i respecte de les institucions jurídicopolítiques i dels símbols propis d'Espanya i de la Unió Europea.

En aquest sentit, s'han d'abordar especialment la promoció dels drets, deures i llibertats que garanteixen els règims democràtics, la creació de les normes jurídiques segons la Constitució, el funcionament del sistema electoral i dels partits polítics, les teories ètiques i els drets humans, com a referència universal per a la conducta humana, així com els aspectes relatius a la superació de conflictes, la

igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, les característiques de les societats actuals, la tolerància i l'acceptació de les minories i de les cultures diverses.

L'Educació per a la ciutadania està configurada en aquesta etapa per dues matèries: l'Educació per a la ciutadania i els drets humans, que s'imparteix en un dels tres primers cursos, i l'Educació èticocívica de quart curs. Les dues matèries s'estructuren en diversos blocs que van des del fet personal i més pròxim al fet global i més general; en totes dues hi ha un conjunt de continguts comuns a aquests blocs, que porten a l'adquisició de procediments, habilitats socials i actituds bàsiques per al desenvolupament d'una bona convivència i de la ciutadania democràtica.

És comú a les dues matèries partir de la reflexió sobre la persona i les relacions interpersonals. També són comuns el coneixement i la reflexió sobre els drets humans, des de la perspectiva del seu caràcter històric, afavorint que l'alumnat valori que no estan garantits per la mera existència d'una declaració, sinó que la seva ampliació o el seu retrocés són possibles. Finalment, les dues matèries comparteixen l'estudi de les característiques i els problemes fonamentals de les societats i del món global del segle XXI.

Els continguts es presenten organitzats en cinc blocs. Al bloc 1 hi figuren els continguts comuns, que estan encaminats a desenvolupar les habilitats i les destreses relacionades amb la reflexió, la participació i el diàleg.

El bloc 2, Relacions interpersonals i participació, tracta aspectes relatius a les relacions humanes des del respecte a la dignitat personal i la igualtat de drets individuals, el reconeixement de les diferències, el rebuig a les discriminacions i el foment de la solidaritat. Així mateix, s'aborden aspectes relatius a la participació i la representació al centre escolar i el compromís amb activitats socials i de voluntariat, encaminades a aconseguir una societat justa i solidària.

El bloc 3, Deures i drets ciutadans, aprofundeix en un contingut treballat en el tercer cicle d'educació primària. A més del coneixement dels principis recollits als textos internacionals, proposa la reflexió en el sentit d'aquests principis, en la identificació de situacions de violació dels drets humans i en l'actuació que correspon als tribunals ordinaris i als tribunals internacionals quan aquestes situacions de violació dels drets humans es produeixen.

El bloc 4, Les societats democràtiques del segle XXI, inclou continguts relatius a la diversitat social i al funcionament dels estats democràtics, centrant-se particularment en el model polític espanyol.

El bloc 5, Ciutadania en un món global, aborda algunes de les característiques de la societat actual: les diferències entre les diverses regions del món, el procés de globalització i interdependència, els principals conflictes del món actual, així com el paper dels organismes internacionals i les institucions europees en la seva prevenció i resolució.

Quant a l'Educació èticocívica de quart curs, també parteix de l'anàlisi de les relacions interpersonals i de la convivència, analitzant la llibertat i la responsabilitat com a característiques que defineixen la persona i que fan possible la convivència.

L'estudi dels drets humans, des de la perspectiva ètica i moral, porta a l'alumnat a la comprensió dels fonaments morals de la convivència.

A més, adoptar la perspectiva de la filosofia moral ajuda de manera específica a situar els problemes èticopolítics i èticojurídics en un nivell d'universalitat i d'abstracció racional, fet que permet desenvolupar en els alumnes la capacitat crítica i argumentativa d'una manera eminent. En aquest sentit, és imprescindible proporcionar als alumnes una fonamentació filosòfica de l'especificitat moral dels éssers humans i el coneixement d'alguns conceptes claus de la moralitat humana (llibertat, autonomia, valor, norma, dret, deure, etc.) i, juntament amb això, una breu introducció a les principals teories ètiques del món occidental.

L'Educació eticocívica de quart curs s'organitza en sis blocs, que inclouen en el primer d'aquests els continguts comuns assenyalats.

El bloc 2, Identitat i alteritat, se centra en els valors de la identitat personal, la llibertat i la responsabilitat.

En el bloc 3, Teories ètiques, els drets humans, s'inclou l'anàlisi de les grans línies de reflexió ètica i, particularment, el referent ètic universal que representen les diferents formulacions dels drets humans.

El bloc 4, Ètica i política. La democràcia. Els valors constitucionals, aborda l'anàlisi dels fonaments ètics i jurídics del nostre sistema polític democràtic plantejant-la en un nivell d'universalitat i d'abstracció racional superior al de cursos anteriors, possible gràcies a la major maduresa de l'alumnat d'aquesta edat.

El bloc 5, Problemes en el món actual, analitza l'aproximació crítica a fenòmens com ara la globalització, les polítiques d'ajuda al desenvolupament, els conflictes bèl·lics i l'actuació de la comunitat internacional en la seva prevenció i resolució.

El bloc 6, La igualtat entre homes i dones, torna a l'estudi de continguts ja tractats en cursos anteriors (la igualtat de drets entre homes i dones en el món laboral així com la coresponsabilitat en les tasques domèstiques i de cura). En aquest curs s'opta per incloure un bloc amb entitat pròpia que faci possible la reflexió en profunditat sobre la igualtat, la coresponsabilitat i la llibertat.

Contribució de les matèries a l'adquisició de les competències bàsiques

L'Educació per a la ciutadania i els drets humans i l'Educació eticocívica es relacionen directament amb la competència social i ciutadana però, a més, contribueixen a desenvolupar alguns aspectes destacats d'altres competències bàsiques.

En relació amb la competència social i ciutadana s'afronta l'àmbit personal i públic que hi està implícit: propicia l'adquisició d'habilitats per viure en societat i per exercir la ciutadania democràtica. A més de contribuir a reforçar l'autonomia, l'autoestima i la identitat personal, afavoreix el desenvolupament d'habilitats que permeten participar, prendre decisions, elegir la forma adequada de comportar-se en determinades situacions i responsabilitzar-se de les decisions adoptades i de les conseqüències que se'n deriven. També contribueix a millorar les relacions interpersonals ja que treballa les habilitats encaminades a aconseguir la presa de consciència dels propis pensaments, valors, sentiments i accions.

També es contribueix a la competència a partir de l'adquisició del coneixement dels fonaments i les formes d'organització dels estats i de les societats democràtics i d'altres continguts específics com l'evolució històrica dels drets humans i la forma en què es concreten i es respecten o es vulneren en el món actual, particularment, en casos de conflicte o per part de règims no democràtics.

Es contribueix directament a la dimensió ètica de la competència social i ciutadana, afavorint que els alumnes reconeixin els valors de l'entorn i, alhora, els puguin avaluar i comportar-se coherentment amb aquests, en prendre una decisió o en afrontar un conflicte. Així mateix, s'ha d'afavorir el coneixement dels valors universals i els drets i deures que contenen la Declaració Universal dels Drets Humans, el Conveni europeu de drets i llibertats i la Constitució espanyola.

L'Educació per a la ciutadania contribueix al desenvolupament de la competència d'aprendre a aprendre, fomentant l'estímul de les habilitats socials, l'impuls del treball en equip, la participació i l'ús sistemàtic de l'argumentació, la síntesi de les idees pròpies i alienes, la confrontació ordenada i crítica del coneixement, la informació i l'opinió.

Des dels procediments de l'àrea es contribueix al desenvolupament de la competència bàsica d'autonomia i iniciativa personal, perquè es desenvolupen iniciatives de planificació, presa de decisions, participació i assumpció de responsabilitats. El currículum atén especialment l'argumentació, la construcció

d'un pensament propi, l'estudi de casos que impliquin una presa de posició sobre un problema i les possibles solucions.

L'ús sistemàtic del debat contribueix a la competència en comunicació lingüística, perquè exigeix exercitar-se en l'escolta, l'exposició i l'argumentació. D'altra banda, la comunicació de sentiments, idees i opinions, imprescindibles per aconseguir els objectius d'aquestes matèries, en utilitzar tant el llenguatge verbal com l'escrit, la valoració crítica dels missatges explícits i implícits en fonts diverses i, particularment, en la publicitat i en els mitjans de comunicació, també ajuden a l'adquisició de la competència. Finalment, el coneixement i l'ús de termes i conceptes propis de l'anàlisi del fet social possibiliten l'enriquiment del vocabulari.

Objectius

Les matèries Educació per a la ciutadania i els drets humans i Educació èticocívica en aquesta etapa tenen com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Reconèixer la condició humana en la seva dimensió individual i social.
2. Desenvolupar les habilitats comunicatives i socials que permeten participar en activitats de grup amb una actitud solidària i tolerant, utilitzant el diàleg i la mediació per abordar els conflictes.
3. Desenvolupar la iniciativa personal assumint responsabilitats i practicar formes de convivència i participació basades en el respecte, la cooperació i el rebuig a la violència, als estereotips i als prejudicis.
4. Conèixer i valorar la Declaració Universal dels Drets Humans, el Conveni europeu de drets i llibertats i la Constitució espanyola, identificant els valors que els fonamenten.
5. Conèixer i valorar la igualtat essencial dels éssers humans i la relació existent entre la llibertat i la responsabilitat individuals.
6. Reconèixer la igualtat de drets entre homes i dones, valorar la diferència de sexes i la igualtat de drets entre aquests i rebutjar els estereotips i els prejudicis que suposin discriminació entre homes i dones. Fomentar la coresponsabilitat i el fet de compartir les tasques domèstiques i de cura, tant pels homes com per les dones.
7. Conèixer i apreciar els principis que fonamenten els sistemes democràtics i el funcionament de l'Estat espanyol i de la Unió Europea, les seves institucions, les seves normes i els processos politicojurídics, els seus valors i símbols.
8. Conèixer els fonaments del mode de vida democràtic i aprendre a obrar d'acord amb aquests en els diferents àmbits de convivència.
9. Assumir el principi de correlació entre deures i drets i reflexionar sobre les causes que provoquen la violació dels drets.
10. Valorar la importància de la participació en la vida política o altres formes de participació ciutadana, com la cooperació, l'associacionisme i el voluntariat.
11. Conèixer en els seus termes fonamentals la Constitució espanyola, la Declaració dels Drets Humans i el Conveni europeu de drets i llibertats. Valorar les accions encaminades a la consecució d'una pau i seguretat fonamentades en el respecte a aquests drets fonamentals, i la participació activa com a mitjà per aconseguir un món més just.
12. Adquirir un pensament crític i reflexiu, basat en un coneixement rigorós i ben informat, així com valorar les raons i els arguments dels altres.
13. Conèixer les normes de seguretat viària i les causes i les conseqüències dels accidents de circulació.
14. Assumir una cultura de respecte al medi ambient i uns hàbits de vida saludables que els protegeixin davant les malalties i davant les addiccions.

Cursos primer a tercer

Educació per a la ciutadania i els drets humans

Continguts

Bloc 1. Continguts comuns.

Exposició d'opinions i judicis propis amb arguments raonats i capacitat per acceptar les opinions dels altres. El diàleg.

Preparació i realització de debats sobre aspectes rellevants de la realitat.

Anàlisi comparativa i avaluació crítica d'informacions proporcionades pels mitjans de comunicació sobre un mateix fet o qüestió d'actualitat. Fets i opinions.

Bloc 2. Persona i societat.

Autonomia personal i relacions interpersonals. Models socioculturals i autoestima, gestió de les emocions, desenvolupament de factors de protecció enfront de les malalties, les addiccions i el consumisme.

El caràcter social de l'ésser humà: persona i societat. La família en el marc de la Constitució espanyola. El desenvolupament d'actituds no violentes en la convivència diària. La noció de ciutadania. Els criteris jurídics d'adquisició de la nacionalitat espanyola. Els valors fonamentals de la Constitució espanyola: els seus símbols. Drets civils, polítics, econòmics i socials. La justícia.

L'equitat i la solidaritat. La cura de les persones dependents. Ajuda a companys o persones en situació desafavorida.

La participació al centre educatiu.

Bloc 3. Deures i drets ciutadans.

Declaració Universal dels Drets Humans i altres pactes i convenis internacionals associats, com el Conveni internacional de drets civils i polítics de les Nacions Unides i el Conveni europeu de drets i llibertats. La protecció dels drets humans enfront de les seves violacions. Els tribunals internacionals. L'extensió dels drets humans: un repte del món actual.

Igualtat de drets i diversitat. Respecte i valoració crítica de les opcions personals dels ciutadans amb respecte als límits imposats per la legislació.

La conquesta dels drets de les dones i la seva situació en el món actual. Els drets laborals i la conciliació entre la vida laboral i familiar.

Els deures envers la naturalesa i el medi ambient. Gestió de residus i consum eficient. Preservació del nostre patrimoni natural. La contaminació acústica.

Béns comuns i serveis públics. Els impostos i la contribució dels ciutadans al sosteniment dels serveis d'interès general. L'estat de benestar. Nocions bàsiques sobre el sistema de la Seguretat Social i el sistema espanyol de pensions.

Bloc 4. Les societats democràtiques del segle XXI.

L'Estat de dret: el seu funcionament. El model polític espanyol: la Constitució espanyola i l'Estat de les autonomies. La política com a servei a la ciutadania: la responsabilitat pública. El deure de transparència en la gestió pública.

Les societats democràtiques com a societats plurals i obertes.

Les democràcies representatives. El Parlament. La participació dels ciutadans. Les eleccions. L'opinió pública.

Diversitat social i cultural. Convivència de cultures diferents en una societat plural dins del marc constitucional.

La dimensió econòmica de la societat humana. Llibertat política i llibertat econòmica. El paper de la iniciativa econòmica privada en la generació de la riquesa i el foment de l'esperit emprenedor. Les ONG i la societat civil.

Consum racional i responsable. Reconeixement dels drets i els deures dels consumidors.

Estructura i funcions de la protecció civil. Prevenció i gestió dels desastres naturals i provocats.

La circulació viària i la responsabilitat ciutadana. Accidents de circulació: causes i conseqüències.

Bloc 5. Ciutadania en un món global.

Els conflictes en el món actual: terrorisme, estats fallits, fanatisme religiós, dret internacional humanitari.

La lluita contra el subdesenvolupament i accions per aconseguir un món més pròsper i més just.

Globalització i interdependència: l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, noves formes de relació i oci. Dret a la privacitat i respecte a la propietat intel·lectual.

Criteris d'avaluació

1. Valorar la llibertat i la responsabilitat personals. Identificar i rebutjar, a partir de l'anàlisi de fets reals o figurats, situacions de discriminació.

2. Participar en la vida del centre i de l'entorn i practicar el diàleg.

3. Rebutjar la discriminació i tota violació dels drets humans. Utilitzar diferents fonts d'informació i considerar les diferents posicions i alternatives existents en els debats que es plantegin sobre problemes i situacions de caràcter local o global.

4. Identificar els principis bàsics de la Declaració Universal dels Drets Humans i la seva evolució, distingir situacions de violació d'aquests.

5. Reconèixer els principis democràtics i les institucions fonamentals que estableix la Constitució espanyola i els estatuts d'autonomia i descriure l'organització, les funcions i les formes d'elecció d'alguns òrgans de govern municipals, autonòmics i estatals.

6. Identificar els principals serveis públics que han de garantir les administracions, reconèixer la contribució dels ciutadans al seu manteniment i mostrar, davant de situacions de la vida quotidiana, actituds cíviqües relatives a la cura de la salut, l'entorn, la seguretat viària, la protecció civil i el consum responsable.

7. Conèixer i valorar l'impacte de les noves tecnologies (dret a la privacitat i respecte a la propietat intel·lectual), la globalització, o alguns dels trets de les nostres societats actuals (pluralitat cultural, societat del coneixement, etc.) en la nostra convivència cívica.

8. Reconèixer l'existència de conflictes i les seves causes principals. Valorar la importància del dret internacional humanitari per pal·liar les conseqüències dels conflictes.

Quart curs

Educació eticocívica

Continguts

Bloc 1. Continguts comuns.

Reconeixement dels criteris, valors i arguments implicats en diferents postures ètiques i polítiques.

Preparació i realització de debats sobre problemes de l'entorn immediat o de caràcter global, sobre qüestions d'actualitat i dilemes eticocívics, considerant les posicions i alternatives existents.

Anàlisi comparativa i avaluació crítica d'informacions proporcionades pels mitjans de comunicació sobre un mateix fet o qüestió d'actualitat.

Reconeixement de les violacions de drets humans i de llibertats i de les injustícies en el món contemporani. La llibertat i la justícia com a objectiu. Participació en projectes que impliquin solidaritat dins i fora del centre.

Bloc 2. Llibertat i responsabilitat.

El caràcter moral i social de les accions humanes. Llibertat i responsabilitat com a condicions de possibilitat de l'acció política i moral.

Els criteris morals i la noció de valor. El bé i la justícia com a valors fonamentals de l'acció personal i social humana.

L'especificitat del discurs sobre el que és bo i el que és just. Presentació de l'àmbit de reflexió propi de la filosofia.

Bloc 3. Teories ètiques. Els drets humans.

Les teories ètiques.

Els drets humans com a referència universal per a la conducta humana. Drets cívics i polítics. Drets econòmics, socials i culturals. Evolució, interpretacions i defensa efectiva dels drets humans.

Les diferències socials i culturals. Rebuig de les actituds d'intolerància, injustícia i exclusió.

Els drets humans en les noves tecnologies de la informació. Els drets humans i el respecte a la vida i a la dignitat humana en el context de la nova biotecnologia.

Bloc 4. Ètica i política. La democràcia. Els valors constitucionals.

Democràcia i participació ciutadana.

Institucions democràtiques de l'Estat espanyol, de les comunitats autònomes i de la Unió Europea: fonament i funcionament. L'ordenament jurídic espanyol com a instrument de regulació de la convivència. Institucions i normes fonamentals.

La Constitució espanyola. Drets i deures fonamentals en la Constitució. Educació civicocontributària.

Bloc 5. Problemes socials del món actual.

Factors que generen problemes i discriminacions. Valoració ètica dels drets humans. Propostes d'actuació.

La globalització i el desenvolupament. Poder i mitjans de comunicació.

Ciutadania global. Desenvolupament humà sostenible. Cooperació. Els moviments compromesos en la defensa dels drets humans.

Els conflictes armats i l'actuació de la comunitat internacional en la seva resolució.

Bloc 6. La igualtat entre homes i dones.

Dignitat de la persona, igualtat en llibertat i diversitat.

Causes i factors de la discriminació de les dones. Igualtat de drets i de fet.

Alternatives a la discriminació. Prevenció i protecció integral de la violència contra les dones.

criteris d'avaluació

1. Conèixer els trets propis de la moralitat humana i els conceptes bàsics de l'estructura moral dels éssers humans.

2. Diferenciar els trets bàsics que caracteritzen la dimensió moral de les persones (les normes, la jerarquia de valors, els costums, etc.) i els principals problemes morals.

3. Identificar i expressar les principals teories ètiques.
4. Reconèixer els drets humans com a principal referència ètica de la conducta humana i identificar l'evolució dels drets cívics, polítics, econòmics, socials i culturals.
5. Comprendre i expressar el significat històric i filosòfic de la democràcia com a forma de convivència social i política.
6. Reconèixer els valors fonamentals de la democràcia en la Constitució espanyola i la noció de sistema democràtic com a forma d'organització política a Espanya i en el món.
7. Analitzar les causes que provoquen els principals problemes socials del món actual, utilitzant de manera crítica la informació que proporcionen els mitjans de comunicació i identificar solucions compromeses amb la defensa de formes de vida més justes.
8. Reconèixer l'existència de conflictes i les seves causes principals. Valorar el dret internacional humanitari.
9. Distingir igualtat i diversitat i les causes i els factors de discriminació. Conèixer les principals fites en la història dels drets de les dones. Rebutjar qualsevol discriminació o violència envers la dona.
10. Justificar les posicions pròpies utilitzant sistemàticament l'argumentació i el diàleg i participar de forma democràtica i cooperativa en les activitats del centre i de l'entorn.
11. Identificar problemes ètics de les tecnologies de la informació i la comunicació i del nostre model de desenvolupament tecnològic.»

Disposició final primera. *Aplicació de l'Ordre.*

S'autoritza la secretària d'Estat d'Educació, Formació Professional i Universitats per adoptar les mesures i dictar les instruccions necessàries per a l'aplicació del que disposa aquesta Ordre.

Disposició final segona. *Entrada en vigor.*

Aquesta Ordre entra en vigor l'endemà de la publicació al «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 9 de gener de 2013.–El ministre d'Educació, Cultura i Esport, José Ignacio Wert Ortega.